

Błażej Gierczyk, Tomasz Ślusarczyk, Andrzej Szczepkowski, Anna Kujawa

XXIII WYSTAWA GRZYBÓW PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ. MATERIAŁY DO POZNANIA MYKOBIOTY PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

23th Exhibition of Fungi of the Białowieża Forest. Materials to the knowledge of mycobiota of the Białowieża Primeval Forest

ABSTRAKT: W dniach 16-17 września 2017 roku odbyła się XXIII Wystawa Grzybów Puszczy Białowieskiej. Na ekspozycji, zaprezentowanej w budynku Ośrodka Edukacji Przyrodniczej Białowieskiego Parku Narodowego pokazano owocniki ponad 250 taksonów grzybów podstawkowych i workowych. Podczas przygotowań do wystawy zebrano także owocniki 32 taksonów nowych dla Polski (*Chromosera cyanophylla*, *Clitocybe collina*, *C. legaliae*, *C. subbulbipes*, *C. truncicola*, *Cortinarius caesiolamellatus*, *C. disjungendus*, *C. emolitus*, *C. talimultiformis*, *Dermoloma josserandi* var. *josserandi*, *Entoloma caccabus* var. *caccabus*, *E. caesiocinctum*, *E. corvinum*, *E. exile*, *E. griseoluridum*, *E. longistriatum* var. *longistriatum*, *E. mutabilipes*, *E. occulpigmentatum* var. *occulpigmentatum*, *E. poliopus* var. *discolor*, *E. poliopus* var. *poliopus*, *E. porphyrogriseum*, *E. pseudocoelestinum*, *Hemimycena sordida*, *Hypocrea protopulvinata*, *Inocybe amethystina*, *I. cincinnata* var. *major*, *I. fulva*, *I. furfurea*, *Leccinum albobstipatum*, *Mycena luteovariegata*, *Russula fusciorubroides*, *R. lilacinicolor*) i 62 nieznanymi dotąd w Puszczy Białowieskiej (*Agaricus subperonatus*, *Camarophyllopsis schulzeri*, *Clavaria falcata*, *Clavulinopsis laeticolor*, *C. luteoalba*, *Cortinarius bivelis*, *C. caninus*, *C. casimiri* var. *hoffmanii*, *C. decipiens* var. *atrocoeruleus*, *C. depressus*, *C. diasemospermus* var. *leptospermus*, *C. duracinus*, *C. lucorum*, *C. olearioides*, *C. parvannulatus*, *C. psammocephalus*, *C. safranopes*, *C. subbalaustinus*, *C. uraceonemoralis*, *C. urbicus*, *C. valgus*, *C. xanthocephalus*, *Cyathus olla*, *Dermoloma pseudocuneifolium*, *Echinoderma pseudoasperula*, *Entoloma dichroum*, *E. hebes*, *E. lividoalbum*, *E. lividocyanulum*, *E. prunuloides* var. *prunuloides*, *E. sodale*, *E. solstitiale*, *E. versatile*, *Geastrum striatum*, *Geopora cervina*, *Hygrocybe glutinipes* var. *glutinipes*, *H. helobia*, *H. insipida*, *H. irrigata*, *H. mucronella*, *H. nitrata*, *H. pratensis* var. *pratensis*, *H. psittacina* var. *perplexa*, *H. psittacina* var. *psittacina*, *Hygrophorus lindtneri*, *Inocybe tenebrosa*, *Lepiota subincarnata*, *L. tomentella*, *Leucoagaricus badhamii*, *Lyophyllum boudierii*, *Melanoleuca microcephala*, *M. subbrevipes*, *Melanospora* cf. *lagenaria*, *Ophiosoma polyporicola*, *Peziza michelii*, *P. saniosa*, *Rhodocybe nitellina*, *Rugosomyces carneus*, *Russula depallens*, *R. pseudointegra*, *Scutellinia decipiens*, *Stropharia rugosoannulata* f. *lutea*) oraz 74 chronione lub rzadkie w skali kraju lub regionu. Wśród wymienionych gatunków jest obcy dla mykobioty Polski pierścieniak uprawny (forma żółta) *Stropharia rugosoannulata* f. *lutea*. W roku 2017 stwierdzono wyjątkowo obfity pojaw owocników grzybów murawowych, obserwowanych na polanach w Parku Pałacowym w Białowieży. Dokonano próby waloryzacji tych łąk w oparciu o mykologiczne kryteria oceny wartości terenów murawowych, przyjęte w krajach europejskich. Omawiana łąka w zależności od przyjętej kategoryzacji ma znaczenie krajowe lub międzynarodowe.

SŁOWA KLUCZOWE: *Basidiomycota*, *Ascomycota*, grzyby wielkoowocnikowe, bioróżnorodność, Białowieski Park Narodowy, grzyby łąkowe

ABSTRACT: 23th Exhibition of Fungi of the Białowieża Forest was organized in Education Center of the Białowieża National Park on September 16-17, 2017. Over 250 taxa of *Ascomycota* and *Basidiomycota* were presented. During pre-exhibition field studies 32 taxa new to Poland (*Chromosera cyanophylla*, *Clitocybe*

collina, *C. legaliae*, *C. subbullipes*, *C. truncicola*, *Cortinarius caesiolamellatus*, *C. disjungendus*, *C. emolitus*, *C. talimultiformis*, *Dermoloma josserandi* var. *josserandi*, *Entoloma caccabus* var. *caccabus*, *E. caesiocinctum*, *E. corvinum*, *E. exile*, *E. griseoluridum*, *E. longistriatum* var. *longistriatum*, *E. mutabilipes*, *E. occultripigmentatum* var. *occultripigmentatum*, *E. poliopus* var. *discolor*, *E. poliopus* var. *poliopus*, *E. porphyrogriseum*, *E. pseudocoelestinum*, *Hemimycena sordida*, *Hypocrea protopulvinata*, *Inocybe amethystina*, *I. cinninata* var. *major*, *I. fulva*, *I. furfurea*, *Leccinum albostipatum*, *Mycena luteovariegata*, *Russula fuscorubroides*, *R. lilacinicolor* and 62 taxa new to Białowieża Forest (*Agaricus subperonatus*, *Camarophyllopsis schulzeri*, *Clavaria falcata*, *Clavulinopsis laeticolor*, *C. luteoalba*, *Cortinarius bivelus*, *C. caninus*, *C. casimiri* var. *hoffmanii*, *C. decipiens* var. *atrocoeruleus*, *C. depressus*, *C. diasemospermus* var. *leptospermus*, *C. duracinus*, *C. lucorum*, *C. olearioides*, *C. parvannulatus*, *C. psammocephalus*, *C. safranopes*, *C. subbalaustinus*, *C. uraceonemoralis*, *C. urbicus*, *C. valgus*, *C. xanthocephalus*, *Cyathus olla*, *Dermoloma pseudocuneifolium*, *Echinoderma pseudoasperula*, *Entoloma dichroum*, *E. hebes*, *E. lividoalbum*, *E. lividocyanulum*, *E. prunuloides* var. *prunuloides*, *E. sodale*, *E. solstitiale*, *E. versatile*, *Geastrum striatum*, *Geopora cervina*, *Hygrocybe glutinipes* var. *glutinipes*, *H. helobia*, *H. insipida*, *H. irrigata*, *H. mucronella*, *H. nitrata*, *H. pratensis* var. *pratensis*, *H. psittacina* var. *perplexa*, *H. psittacina* var. *psittacina*, *Hygrophorus lindtneri*, *Inocybe tenebrosa*, *Lepiota subincarnata*, *L. tomentella*, *Leucoagaricus badhamii*, *Lyophyllum boudierii*, *Melanoleuca microcephala*, *M. subbrevipes*, *Melanospora* cf. *lagenaria*, *Ophiostoma polyporicola*, *Peziza michelii*, *P. saniosa*, *Rhodocybe nitellina*, *Rugosomyces carneus*, *Russula depallens*, *R. pseudointegra*, *Scutellinia decipiens*, *Stropharia rugosoannulata* f. *lutea*) were found. Also, 74 red-listed and protected species were noted. Among the above mentioned fungi there is an alien species to Polish mycobiota, *Stropharia rugosoannulata* f. *lutea*. In 2017 very high diversity of grassland fungi was observed on the grassland in Palace Park in Białowieża village. An attempt has been made to evaluate the value of these grasslands, adopting the mycological criteria used in European countries. Depending on the adopted criteria, this meadow is of national or international importance.

KEY WORDS: *Basidiomycota*, *Ascomycota*, macrofungi, biodiversity, Białowieża National Park, grassland fungi

Wstęp

Marginalizowanie przedstawicieli królestwa grzybów w toku edukacji przyrodniczej, zarówno szkolnej jak i uniwersyteckiej, oraz efemeryczność i niepozorność owocników większości gatunków powoduje, że świadomość różnorodności świata tych organizmów jest w polskim społeczeństwie niska (Chwałuk i Parnicki 2011, Chwałuk 2015, Staniszewski et al. 2017). Pomimo, iż Polacy zaliczani są do mykofilów, a tradycja grzybobrania kultywowana jest wśród naszych rodaków od wieków, znajomość grzybów ogranicza się w większości przypadków do kilku- lub kilkunastu jadalnych gatunków (Łuczaj i Nieroda 2011), a wiedza o roli grzybów w ekosystemach, ich zagrożeniu i ochronie jest znikoma. Rokrocznie na terenie kraju dochodzi do kilku-kilkudziesięciu poważnych zatruc grzybami (Strugała i Czarnecka-Warszajło 2011, GIS 2015, 2016), a badania ankietowe

w wskazują, że wielu grzybiarzy kieruje się przesądami przy odróżnianiu grzybów jadalnych od trujących (Chwałuk i Parnicki 2011, Referowska-Chodak 2015). Wystawy są okazją do upowszechniania wiedzy na temat biologii grzybów oraz stwarzają szansę na zmianę niewłaściwych zachowań, związanych ze zbieraniem i spożywaniem owocników. Ponadto wystawy stanowią doskonałą okazję do uzupełnienia wiedzy naukowej o mykobicie kraju. Wystawa grzybów w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej Białowieskiego Parku Narodowego, organizowana od ponad dwudziestu lat, cieszy się dużym zainteresowaniem publiczności i daje szansę zaprezentowania szerokiemu gronu odbiorców, w tym młodzieży szkolnej, przewodnikom PTTK i miłośnikom przyrody, bogactwa mykobioty Puszczy Białowieskiej – jednego z najcenniejszych przyrodniczo rejonów Polski.